

поживних речовин відповідають зоотехнічній нормі (105–110 г перетравного протеїну в одній кормовій одиниці) та дають можливість упродовж 30–35 діб отримати екологічно чисту рослинну органічну сировину для заготівлі листостеблової маси, сінажу або силосу із пров'ялених трав.

УДК 632.931.4

Горяньська Ю. В.

Українська науково-дослідна станція карантину рослин Інституту захисту рослин НААН, с. Бояни, Новоселицький р-н, Чернівецька обл., 60321, Україна,
e-mail: horianska23@gmail.com

ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ БІОЛОГІЧНОГО ЗАХИСТУ КАРТОПЛІ ВІД КОЛОРАДСЬКОГО ЖУКА (*LEPTINOTARSA DECEMLINEATA* SAY.)

Картопля (*Solanum tuberosum* L.) належить до найпоширеніших сільськогосподарських культур, яку вирощують більш ніж у 130 країнах світу. Вона посідає одне з перших місць серед інших сільськогосподарських культур за універсальністю використання в господарстві.

Однак, одним з основних напрямків отримання високої та стабільної врожайності картоплі є захист рослин від шкідників та хвороб упродовж всього вегетаційного періоду.

Найнебезпечнішим шкідником картоплі в Західній лісостеповій провінції є колорадський жук (*Leptinotarsa decemlineata* Say.), за масового заселення яким можуть бути повністю знищено великі площі даної культури. Пояснюється це насамперед надзвичайно високою плодючістю жука: протягом періоду вегетації одна самка може відкласти приблизно до 800 яєць і за спекотного літа дати 2–3 генерації

Із заходів боротьби застосовують обробку картоплі від колорадського жука біологічними та хімічними препаратами, а також щотижневий збір жуків і личинок вручну з подальшим знищенням. Зменшення чисельності шкідника сприяють прополки, розпушування та підгортання.

Метою досліджень було вивчити ефективність біологічного захисту картоплі від колорадського жука.

Дослідження проводили у 2017 р. в умовах стаціонарного польового досліду Української науково-дослідної станції карантину рослин Інституту захисту рослин НААН.

Спостереження та обліки насаджень картоплі виконували протягом вегетації рослин від початку пошкодження картоплі колорадським жуком і до відмирання самого бадилля. Оглядаючи кожен кущ картоплі на дослідній ділянці, відмічали кількість кущів заселених

жуками і личинками, середню чисельність шкідників на один кущ, а також кількість яйцекладок.

У дослідях вирощували картоплю сортів 'Серпанок' та 'Слов'янка'. Облік урожаю здійснювали подільською, вручну. Збір урожаю проводили у фазу технічної стиглості.

Під час вегетаційного періоду проводились фенологічні спостереження за розвитком колорадського жука. Так, поява перших яйцекладок спостерігалась 29.05., поява личинок – 01.06. Середня кількість яєць в одній яйцекладці становила 29 шт. Середня кількість яєць/кущ – 24–27 шт.

Наступний облік насаджень картоплі проведено 24.06. Чисельність імаго колорадського жука становила в середньому 40 екз./роsl. (сорт 'Серпанок') та 39 екз./роsl. (сорт 'Слов'янка'). Чисельність личинок колорадського жука в середньому складала 12 екз./роsl. (сорт 'Серпанок') та 14 екз./роsl. (сорт 'Слов'янка').

29.06. чисельність імаго колорадського жука становила в середньому 39 екз./роsl. (сорт 'Серпанок') та 37 екз./роsl. (сорт 'Слов'янка'). Чисельність личинок становила в середньому 10 екз./роsl. (сорт 'Серпанок') та 9 екз./роsl. (сорт 'Слов'янка').

Під час вегетації кількість яйцекладок складала від 0,5 до 2 на одну рослину (від 18 до 26 яєць в кожній). Чисельність імаго колорадського жука становила від 1,2 екз./роsl. у кінці травня до 2,0 екз./роsl. у II декаді червня. Чисельність личинок коливалася від 5 до 11 екз./роsl.

За результатами досліджень встановлено, що перші особини дорослих зимуючих жуків з'являлися на посівах картоплі не залежно від сорту в кінці травня і на початку червня. Масова поява личинок на картоплі припадала приблизно на фазу бутонізації і початок цвітіння. В цей час рослини особливо чутливі до пошкоджень.

На початок фази цвітіння чисельність личинок колорадського жука до обробок складала від 24 до 63 екз./роsl. (сорт 'Серпанок'). По сорту 'Слов'янка' чисельність личинок колорадського жука становила від 25 до 59 екз./роsl.

Обробку препаратом біологічного походження проводили після появи личинок (24.06.) у період спричинення насадженням картоплі найбільшої шкоди. Облік чисельності личинок колорадського жука проводили на п'яту добу. На варіантах досліджень із застосуванням препарату Колорадоцид, 6 л/га кількість личинок колорадського жука зменшилась і складала 11 екз./роsl., що у 3,5 рази менше проти контролю без обробок (сорт 'Серпанок').

Останню обробку здійснювали по мірі появи нових молодих жуків. При цьому, із застосуванням біопрепарату Колорадоцид, 6 л/га структура популяції колорадського жука зменшувалась по різному. Варто відмітити, що така тенденція зберігалась протягом всього вегетаційного періоду.